

VALTIONEUVOSTON ASETUS AJOKORTEISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN (423/2011) MUUTTAMISESTA

1 PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Valtioneuvoston asetusta ajokorteista (423/2011) esitetään muutettavaksi osin ajokorttilakiin ehdotettujen muutosten johdosta. Hallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi ajokorttilain muuttamisesta (HE 70/2022 vp) 5.5.2022. Luonnoksessa valtioneuvoston asetukseksi esitetään muutoksia muun muassa säännöksiin ajo-oikeuden laajuutta koskevista poikkeuksista, B-luokan riskientunnistamiskoulutuksesta, ajokortin palauttamismenettelystä ja kuljettajantutkintoon ilmoittautumisesta. Asetukseen esitetään lisättäväksi säännös alaikäisen kuljettajan tunnuksesta. Asetukseen esitetään samalla joitakin täsmennyksiä ja teknisluonteisia korjauksia.

Asetus annettaisiin ajokorttilain (386/2011) 7 §:n 6 momentin, 10 §:n 4 momentin, 26 §:n 1 momentin (ks. HE 70/2022 vp), 35 §:n 6 momentin, 51 a §:n 2 momentin (ks. HE 70/2022 vp), 54 §:n 5 momentin ja 82 §:n 4 momentin valtuussäännösten mukaisesti.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan yhtä aikaa ajokorttilain muuttamista koskevan lain kanssa 1 lokakuuta 2022.

2 PERUSTELUT

2.1 Asian tausta

Ajokorteista ja niiden suorittamisen vaatimuksista säädetään ajokorttilaissa (386/2011) ja valtioneuvoston asetuksessa ajokorteista (423/2011). Kansallinen lainsäädäntö pohjautuu suurelta osin ajokorteista annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2006/126/EY (jäljempänä EU:n ajokorttidirektiivi).

Kansallista ajokorttilakia muutettiin vuonna 2018 (ks. laki 387/2018). Lain hyväksymisen yhteydessä eduskunta edellytti, että lakimuutoksen toteutumisesta ja vaikutuksista teetetään seurantatutkimus (EV 29/2018 vp – HE 146/2017 vp).

Ajokorttilain seurantatutkimuksen valmistelu¹ käynnistyi kesällä 2020 Liikenne- ja viestintävirastossa. Seurantatutkimus jakautuu osiin ja ensimmäiset tutkimustulokset ja seurantatiedot² julkaistiin 10.3.2021. Seurantatutkimuksen viimeisen osan on määrä valmistua kesällä 2022.

¹ <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM033:00/2020>.

² Kuljettajaopetuksen ja -tutkinnon uudistus vuonna 2018 - Katsaus lakimuutoksen vaikutuksiin, Traficomien julkaisu (06/2021), <https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Kuljettajaopetuksen%20ja%20tutkin-%20uudistus%20vuonna%202018%20Katsaus%20lakimuutoksen%20vaikutuksiin.pdf>.

Liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti säädöshankkeen ajokorttilain muuttamiseksi 22.3.2021³. Hankkeessa ajokorttisääntelyä päivitetään ensimmäisten valmistuneiden seuranta-tutkimuksen tulosten pohjalta. Sääntelyn päivittämisellä pyritään vastaamaan nuoria kuljettajia koskeviin huolenaiheisiin nuorten itsenäinen liikkuminen yhä mahdollistaen, sekä joustavoittamaan ajokortin hankintaa ja viranomaistoimintaa.

Hallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi ajokorttilain muuttamisesta 5.5.2022 (HE 70/2022 vp).

Valtioneuvoston asetusta ajokorteista esitetään muutettavaksi osin ajokorttilakiin ehdotettujen muutosten johdosta. Lisäksi asetukseen esitetään tehtäväksi joitakin täsmennyksiä ja teknis-luonteisia korjauksia.

3 Toteuttamisvaihtoehdot

Ajokorttilain 7 §:n 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään sellaisista poikkeuksista ajo-oikeuden laajuuteen (asetusluonnoksen 2 §), jotka ovat voimassa vain Suomessa (pl. Ahvenanmaa). Lain mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksia lain 7 §:n 3 momentin 2 kohdan säännöksestä rajoittaa ajo-oikeus vain automaattivaihteisen ajoneuvon tai sellaisen ajoneuvoyhdistelmän, jossa vetoautona on automaattivaihteinen ajoneuvo, kuljettamiseen, jos kohdassa tarkoitettu ajokoe tai käsittelykoe on suoritettu automaattivaihteisella ajoneuvolla (asetusluonnoksen 3 §). Lain 10 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lain 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen selvitysten antamiseen liittyvistä ja tarvittaessa muista 1 momentin vaatimuksista (asetusluonnoksen 5 §), sekä hallituksen esityksen lakiehdotukseen sisältyneen 26 §:n 1 momentin mukaan hakijalla ennestään olevan ajokortin tuhoamisesta (asetusluonnoksen 8 §) ja 51 a §:n 2 momentin mukaan alaikäisen kuljettajan tunnuksista ja sen käytöstä (asetusluonnoksen 26 a §). Lain 35 §:n 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pykälässä tarkoitettua koulutuksesta ja sen antamisen vaatimuksista, koulutuksen ja ajo-opetuksen määristä (asetusluonnoksen 14 §). Lain 54 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luokkakohtaisista kuljettajantutkintoon pääsyn ja siihen ilmoittautumisen vaatimuksista (asetusluonnoksen 32 §) sekä lain 82 §:n 4 momentin mukaan ilmoituksen tekemisestä (asetusluonnoksen 34 §).

Alaikäisen kuljettajan tunnuksen osalta hallituksen esityksen laiksi ajokorttilain muuttamisesta (HE 70/2022 vp) valmistelussa arvioitiin myös vaihtoehtoa, jossa tunnus toteutettaisiin fyysisen autoon kiinnitettävän tunnuksen sijaan digitaalisena. Etenkin Poliisihallitus katsoi lakiehdotuksen valmistelussa ajoneuvoon kytkettävän digitaalisen ratkaisun fyysistä tunnusta kannatettavammaksi. Digitaalisen ratkaisun osalta tunnistettiin haasteita, jotka liittyivät siihen, että kuljettaja, jota tunnuksen käyttövelvoite koskisi, saattaa ajaa useammalla eri autolla, ei vain tietyllä, ja toisaalta samaa autoa usein käyttävät myös muut henkilöt kuin alaikäinen kuljettaja. Lisäksi digitaalisen ratkaisun kehittäminen ei olisi ollut mahdollista hankkeen aikataulun puitteissa. Alaikäisen kuljettajan tunnuksen tarkoitus on tukea ajo-oikeuden rajoitusten noudattamista ja poliisin valvontaa.

4 Ehdotetut muutokset

³ <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM017:00/2021>

Valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi ajokorttilakiin ehdotettujen (HE 70/2022 vp) muutosten johdosta. Ehdotetuilla muutoksilla päivitetäisiin asetuksen säännökset lakiehdotuksen mukaisiksi.

Lisäksi ehdotetaan, että asetukseen tehtäisiin joitakin täsmennyksiä ja teknisluonteisia korjauksia.

5 Asian valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa. Muutosehdotukset olivat lausuntokierroksella 6.10.–17.11.2021 lausuntopalvelu.fi-sivustolla osana hallituksen esitystä (HE 70/2022 vp) laiksi ajokorttilain muuttamisesta.

Asetusluonnoksesta järjestettiin erillinen lausuntokierros **xx.xx.–xx.xx.2022**.

Lainsäädäntöhankkeen valmisteluun liittyvät materiaalit ovat julkisesti saatavilla valtioneuvoston [Hankkeet-internet-sivuilta](https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM017/00/2021) osoitteessa: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM017/00/2021>.

6 Lausuntopalaute

7 YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2 §. *Ajo-oikeuden laajuutta koskevat poikkeukset Suomessa.* Pykälän 1 momentin 6 kohtaa muutettaisiin, lisäämällä siihen seuraava BE-luokan ajoneuvoyhdistelmää koskeva täsmennys: ”ja jolla on B-luokan ajo-oikeus saa koeajaa BE-luokan ajoneuvoyhdistelmän sen katsastamiseen tai liikenteeseen hyväksymiseen kuuluvassa koeajossa”. Täsmennys joustavoittaisi katsastustoimintaa, koska katsastajilla on vähenevissä määrin C-luokan ajo-oikeuksia ja täsmennyksen myötä katsastustoimipaikat pystyisivät joustavammin valitsemaan mitä palveluita tarjoavat. Muutoksella parannettaisiin henkilöautolla vedettävien perävaunujen katsastuspalveluiden saatavuutta merkittävästi. Muutos vastaisi mainitun kohdan poikkeusta, että C-luokan ajo-oikeus oikeuttaa raskaiden yhdistelmien katsastamiseen liittyviin koeajoihin.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin poistamalla siitä vanhentunut viittaus tieliikennelain 97 §:ään. Jatkossa asetuksen 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa liikenteen valvojalla tarkoitettaisiin poliisimiestä ja muuta liikenteen valvontaan liittyvässä virkatehtävässä toimivaa tulli- ja rajavartiolaitosta.

3 §. *Automaattivaihteinen ajoneuvo.* Pykälän 2 momentin 2 kohtaan lisättäisiin maininta traktorista. AM/121-luokan ajokoe on mahdollista suorittaa T3b-luokan traktorilla, mutta tällöin ajokortille tehdään merkintä erityisehdosta. Jatkossa AM-luokissa ajo-oikeudelle ei kirjattaisi erityisehtomerkintää automaattivaihteisen ajoneuvon käytöstä, vaikka ajokoe suoritettaisiin automaattivaihteisella traktorilla. Muutoksen myötä saman ajo-oikeusluokan sisällä ei olisi eriäviä ajoneuvosta riippuvia sääntöjä.

Pykälään lisättäisiin *uusi 3 momentti*, jolla joustavoitettaisiin ja selkeytettäisiin pykälän tulkin-taa. Momentissa säädettäisiin, että Liikenne- ja viestintävirasto tai sen hankkima palvelun tuot-taja voi hakemuksesta poistaa ajo-oikeudelle asetetun rajoituksen vain automaattivaihteisen ajo-neuvon kuljettamisesta pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Rajoitus merkitään

ajokortin kääntöpuolelle erityisehtona 78 (nk. automaattiehto). Muutos mahdollistaisi rajoituksen poiston hakemisen esimerkiksi niille kuljettajille, jotka ovat saaneet BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- tai D1E-luokan ajo-oikeuden pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaisesti ennen 1.11.2020, jolloin siihen tehdyt muutokset tulivat voimaan. Kyseisen asetusmuutoksen voimaantuloon saakka ajokortilla olevan rajoituksen poistaminen oli mahdollista asetuksen tarkoittamissa tilanteissa, jos ajo-oikeuden haltija suoritti ajokokeen uudelleen. Asetusmuutoksen voimaantulon jälkeen Liikenne- ja viestintävirasto on ottanut käyttöön asiakasystävällisemmän menettelyn, joka mahdollistaa ajokortilla olevan rajoituksen poistamisen hakemuksesta asetuksen 3 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisissa tilanteissa. Nyt asetukseen ehdotettava muutos selkeyttäisi pykälän tulkintaa. Pykälän 2 momentin 3 kohdassa säädetyt poikkeukset perustuvat komission direktiiviin (EU) 2020/612 ajokorteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/126/EY muuttamisesta. Muutosdirektiivillä ei katsota olevan taannehtivaa vaikutusta eikä se siten mahdollista ajokortilla olevan rajoituksen automaattista kumoutumista. EU:n ajokorttidirektiivistä (ks. 2006/126/EY) johtuen B-luokan ajo-oikeudelle asetetun rajoituksen poistoa ei olisi jatkossakaan mahdollista hakea.

5 §. *Ajokorttitarvetta koskeva selvitys.* Pykälän 1 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, että sairaanhoitopiiri korvattaisiin hyvinvointialueella, joka on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön mukainen käsite. Hyvinvointialueen lisäksi myös HUS-yhtymä voisi jatkossa antaa todistuksen siitä, että hakija tarvitsee C-luokan ajokorttia ensihoitopalvelun tehtävässä.

8 §. *Aiemman ajokortin tuhoaminen.* Pykälän voimassa oleva otsikko ”*aiemman ajokortin palauttaminen postittamisen yhteydessä*” muutettaisiin ajokorttilain 26 §:n 1 momenttiin ehdotetun muutoksen johdosta. Pykälän uusi otsikko olisi ”*aiemman ajokortin tuhoaminen*”. Lisäksi pykälän sisältöä muutettaisiin uutta otsikkoa vastaavaksi. Pykälässä säädettäisiin, että jos postitse toimitettavan ajokortin saajalla on ennestään ajokortti, hänen olisi tuhottava se lähetyksen mukana toimitetun ohjeistuksen mukaisesti. Uuden ajokortin saajan ei tarvitsisi jatkossa palauttaa hänellä ennestään olevaa ajokorttia viranomaiselle. Ehdotettu sääntely vastaisi voimassa olevaa menettelyä poliisin myöntämien passien ja henkilökorttien tuhoamisesta.

12 §. *Ajo-opetuksen vähimmäismäärä ensimmäistä moottoripyörän ajokorttia suoritettaessa. Harjoitusluvalla tapahtuva ajoharjoittelu.* Pykälän 4 momentista poistettaisiin maininta harjoituspyörän merkitsemisestä harjoituslupa-ajoharjoittelua on mahdollista suorittaa millä tahansa suoritettavan kuljettajantutkinnon luokkaa vastaavalla moottoripyörällä. Erillisestä lupaan merkitystä ajoneuvosta säätäminen ei ole tarkoituksenmukaista, eikä tietyn merkityn moottoripyörän käyttäminen ole harjoitusluvan myöntämisen edellytyksenä. Ehdotettava poisto olisi selventävä ja teknisluonteinen muutos.

14 §. *B-luokan riskientunnistamiskoulutus.* Pykälään tehtäisiin riskientunnistamiskoulutuksen sisältöä täsmentävä lisäys ajokorttilain 35 §:n 2 momenttiin ehdotetun muutoksen johdosta. Pykälässä säädettäisiin luokkaalla ajamisen ajo-opetuksen kestoksi vähintään yksi tunti. Opetuksen kestoa koskeva vaatimus on yhtäläinen riippumatta siitä, käytetäänkö opetuksessa ajoharjoittelurataa vai simulaattoria. Hallituksen esityksessä laiksi ajokorttilain muuttamisesta (ks. HE 70/2022 vp) esitetään, että uusia koulutusvaatimuksia sovellettaisiin 1.4.2023 alkaen ja tätä aiemmin riskientunnistamiskoulutuksen aloittaneet voisivat suorittaa sen loppuun ennen lain voimaantulopäivää voimassa olleiden säännösten mukaisilla vaatimuksilla siihen saakka, kunnes uusien koulutusvaatimusten soveltaminen alkaa.

26 a §. *Alaikäisen kuljettajan tunnus.* Asetukseen lisättäisiin uusi 26 a §, jossa säädettäisiin alaikäisen kuljettajan tunnuksen ulkomuodosta, koosta ja materiaalista. Asetuksen liitteessä annettaisiin malli tunnukselle. Pykälässä säädettäisiin, että tunnuksen on oltava mallin mukainen,

vihreä-keltainen ja kuusikulmion muotoinen. Tunnuksen halkaisijan olisi oltava vähintään 12 cm ja enintään 20 cm. Lisäksi tunnuksen olisi oltava heijastamatonta materiaalia ja värityksen on vaihdettava tunnuksen keskeltä. Alaikäisen kuljettaman ajoneuvon merkitsemisestä on ehdotettu säädettävän ajokorttilain 51 a §:ssä (ks. HE 70/2022 vp).

32 §. *Kuljettajantutkintoon ilmoittautuminen.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin. Momentin 3 kohta kumottaisiin tarpeettomana. Suomessa myönnettyjen ajokorttien tiedot löytyvät Liikenne- ja viestintäviraston rekisteristä, joten selvityksen esittäminen ei ole tarpeen. Ulkomailla saadun ajo-oikeuden nojalla ei voi osallistua kuljettajantutkintoon ilman, että ulkomainen ajokortti on ensin luovutettu Liikenne- ja viestintävirastolle. Tiedot luovutetuista ajokorteista löytyvät virastolta, joka vastaa kuljettajantutkintojen järjestämisestä. Myös momentin 4 kohta kumottaisiin tarpeettomana, koska hallituksen esityksessä laiksi ajokorttilain muuttamiseksi (HE 70/2022 vp) ehdotetaan luovuttavaksi lain 5 §:n 6 momentissa säädettävästä poikkeuksesta henkilöauton ja henkilöauton vetämän ajoneuvoyhdistelmän kuljettamiseen oikeuttavan ajokortin saamiseksi 17-vuotiaana, jos henkilö opiskelee ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa, johon sisältyy kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuden suorittaminen. Momentin 3 ja 4 kohdan kumoamisen johdosta momentin nykyisestä 5 kohdasta tulisi uusi 3 kohta, nykyisestä 6 kohdasta tulisi uusi 4 kohta ja nykyisestä 7 kohdasta tulisi uusi 5 kohta.

34 §. *Autokoulutoimintaan liittyvien ilmoitusten tekeminen.* Pykälään tehtäisiin tarvittava tekninen korjaus viittausnumerointiin: viittaus lain 81 §:n 1 ja 2 momenttiin korjattaisiin viittaukseksi 82 §:n 1 ja 2 momenttiin.

39 §. *B-luokan riskientunnistamiskoulutusta koskeva siirtymäsäännös.* Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 39 §. Pykälässä säädettäisiin, että tämän asetuksen 14 §:ää sovellettaisiin 1.4.2023 alkaen. Asetuksen 14 §:ään ehdotetaan lisättäväksi vaatimus liukkaalla ajon ajo-opetuksen kestosta. Ehdotettu vaatimuksen soveltamisen alkamisajankohta olisi yhdenmukainen hallituksen esityksessä laiksi ajokorttilain muuttamisesta (ks. HE 70/2022 vp) ehdotetun, uusia riskientunnistamiskoulutuksen koulutusvaatimuksia koskevan soveltamisen alkamisajankohdan kanssa.

8 VOIMAANTULO

Esitetään, että valtioneuvoston asetus ajokorteista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta tulisi voimaan 1 päivänä lokakuuta 2022.